

SOSYAL AĞ ANALİZİ YÖNTEMİYLE ÖRTÜK BİLGİ KAVRAMININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: 2015-2024 YILLARI ARASI BİR DEĞERLENDİRME

Tufan KIZILTUĞ¹

Çiğdem TUGAY²

Özet

Bilginin hızlı bir şekilde değişip geliştiği günümüz koşullarında organizasyonlarda; çalışanlar arasında açık bilgi paylaşımını sağlamak, çalışanların örtük bilgi birikimlerini paylaşmalarına yardımcı olan önemli faktörleri belirlemek ve bu paylaşımı sağlayıp sürekli hale getirebilmek için çeşitli stratejiler oluşturmak önem kazanmıştır. Yönetim organizasyon disiplini; çalışanlardan, paydaşlardan kuruluşlara kadar uzanan kapsamlı ilişkisel verileri nedeniyle Sosyal Ağ Analizi yaklaşımını kullanmada geniş potansiyele sahiptir. Sosyal Ağ Analizi üzerine yapılan araştırmalarda son yıllarda artış gözlenmektedir. Bununla birlikte araştırmacıların; herhangi bir konudaki en verimli araştırmacıların belirlenmesi, aralarındaki etkileşimin boyutlarının gözler önüne serilebilmesi ve çeşitli konularda ülkeler arasında, kurumlar arasında ya da ekoller arasında karşılaştırmalar yapılmasına da olanak sağlayabilmesi gibi nedenlerle bibliyometrik araştırmalara yöneldiği de bilinmektedir. Bu çalışmada, son on yılda ulusal yazında konu başlığında ya da anahtar kelimeler içinde "örtük bilgi" ya da "örtülü bilgi" geçen çalışmalar incelenerek bibliyometrik analiz yapılmış ve yönetim ve organizasyon disiplini çerçevesindeki çalışmaların anahtar sözcüklerinin ağ yapısını görselleştirmek amacıyla sosyal ağ analizi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, 2015-2024 yayınlanan Ulakbim TR-Dizin veritabanından makaleler, Yükseköğretim Kurumunun "Ulusal Tez Merkezi"nden tezler ve Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresinde sunulup kongre bildiriler kitabında tam metin olarak yayımlanmış bildiriler kullanılarak yürütülmüştür. Bu kapsamda; 3 bildiri, 11 tez ve 24 makaleye ulaşılmıştır. Anahtar kelimelerinin ağ yapısı Node XL programı aracılığıyla çıkarılarak örtük bilgi kavramının alandaki yeri ortaya konmaya çalışılmıştır. Örtük bilgi kavramının çoğunlukla; açık bilgi, bilgi paylaşımı ve örtük bilgi paylaşımı kavramlarıyla etkileşim içinde olduğu gözlenmiştir. Çalışmalar ağırlıklı olarak işletme alanında olsa da farklı disiplinlerde yürütülen çalışmalara da ulaşılmıştır. Yayımlar yılları bakımından incelendiğinde çalışmaların 2019 yılından sonra artış gösterdiği gözlemlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Örtük bilgi, Sosyal Ağ Analizi, Bibliyometrik Analiz, Node XL

Jel Kodu: C45, M10

1 Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü Doktora Öğrencisi, tufankiziltug@mu.edu.tr, Orcid: 0009-0007-7437-9147

2 Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü Doktora Öğrencisi, cicakil@hotmail.com, Orcid: 0009-0001-5749-9514

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF THE CONCEPT OF TACIT KNOWLEDGE WITH SOCIAL NETWORK ANALYSIS METHOD: AN EVALUATION BETWEEN 2015-2024

Tufan KIZILTUĞ³

Çiğdem TUGAY⁴

Abstract

In today's conditions where knowledge is rapidly changing and developing, it has rapidly become important to ensure knowledge sharing among employees in organizations, to determine the important factors that help employees share their tacit knowledge accumulation, and to create various strategies to ensure and sustain this sharing. The business administration discipline has a wide potential in using the Social Network Analysis approach due to its comprehensive relational data extending from employees, stakeholders to organizations. In recent years, an increase has been observed in the research conducted on Social Network Analysis. However, it is also known that researchers tend to conduct bibliometric research for reasons such as determining the most productive researchers on any subject, revealing the dimensions of the interaction between them, and allowing comparisons to be made between countries, institutions, or schools on various subjects. In this study, bibliometric analysis was conducted by examining the studies in the national literature in the last decade that included "tacit knowledge" or "implicit knowledge" in the subject title or keywords, and social network analysis was used to visualize the network structure of the keywords of the studies within the framework of the business administration discipline. Bibliometric analysis was conducted using articles from the Ulakbim TR-Index database published between 2015-2024, theses from the "National Thesis Center" of the Council of Higher Education, and papers presented at the National Management and Organization Congress and published as full text in the congress proceedings book. In this context, 3 papers, 11 theses, and 24 articles were reached. The network structure of the keywords was extracted using the Node XL program to reveal the place of the concept of tacit knowledge in the field. It was observed that the concept of tacit knowledge mostly interacted with the concepts of explicit knowledge, knowledge sharing, and tacit knowledge sharing. Although the studies were mainly in the field of business, studies conducted in different disciplines were also reached. When examined in terms of publication years, it was observed that the studies increased after 2019.

Keywords: Tacit Knowledge, Social Network Analysis, Bibliometric Analysis, Node XL

Jel Codes: C45, M10

3 Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration, Phd Student, tufankiziltug@mu.edu.tr, Orcid: 0009-0007-7437-9147

4 Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration, Phd Student, cicakil@hotmail.com, Orcid: 0009-0001-5749-9514

Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi / Cilt:13 / Sayı:2 / Aralık 2024
Journal of Economics and Management Research Vol:13 / No:2 / December 2024

GİRİŞ

Günümüz işletmelerinin hızla değişen koşullara karşı en önemli kaynaklarından biri olan, en basit tanımıyla "ispatlanmış, denenmiş doğru bir inanış ya da düşünce" (Nonaka, 1994:14) olarak ifade edilen bilgi kavramı; elde edilmesi, depolanması, organizasyon süreçlerinin ve rekabet unsurlarının bir parçası olması, paylaşılabilir hale gelebilmesi gibi çeşitli yönlerden büyük önem taşımaktadır. Kelimeler, sayılar ve benzeri şekilde ifade edilmiş açık bilginin aksine örtük bilgi, bireylerin anlayış, sezi ve düşünceleri olarak tanımlanır. Bu bilginin ifade edilmesi ve yazılı hale getirilmesi dolayısıyla da paylaşılması oldukça güçtür (İbicioğlu, 2006:18). Bu sebeplerle örtük bilginin anlaşılması, organizasyon süreçlerine dahil edilmesi, çalışanların bu bilgileri paylaşmaya istekli olması ve bu durumun kalıcı hale getirilebilmesi çok önemlidir.

Bibliyometrik analiz, büyük miktardaki bilimsel verileri ortaya çıkarmak ve analiz etmek için etkili bir yöntemdir. Belirli bir alanın geçmiş verilerini açığa çıkarmamızı sağlarken, o alandaki ortaya çıkan yeni gelişmelere de ışık tutar. Özellikle, bibliyometrik kullanan yayınlarda yıllar içinde artış gözlemlenmektedir. Scopus ve Web of Science gibi bilimsel veri tabanlarının ortaya çıkması, büyük hacimli bibliyometrik verilerin edinilmesi nispeten kolaylaştırırken; Gephi, Leximancer ve VOSviewer gibi bibliyometrik yazılımlar da bu tür verilerin çok pragmatik bir şekilde analiz edilmesini sağlamaktadır (Donthu ve diğerleri, 2021:286). Bu gelişmelerin etkisiyle, son zamanlarda bibliyometrik analiz içeren akademik çalışmaların arttığı görülmektedir. Bibliyometrik metodoloji; organizasyon stratejileri, finans, elektronik ticaret, insan kaynakları, yönetim ve pazarlama dahil olmak üzere organizasyonel araştırmaların çeşitli alanlarında uygulandığı dikkat çekmektedir. Bahsedilen bibliyometrik uygulama kavramı; bilimsel yayınların incelenmesinden, iş birliği modellerine ve araştırma alanının entelektüel yapısının keşfedilmesine kadar uzanan bir olgudur. Bibliyometrik analizlerde sıklıkla kullanılan bir yöntem de sosyal ağ analizidir. Sosyal varlıkların arasındaki bağın incelenerek anlamlandırılması olarak ifade edilen Sosyal ağ analizi; sosyal yapı içindeki kurumlar, kişiler, gruplar ya da birbiriyle ilişki içinde olan her türden yapıyı analiz etmek ve bir birey veya bir gruba ilişkin çıkarımlar yaparak bilgi üretmek amacıyla kullanılmaktadır (Demir ve diğerleri, 2011:80).

Bu çalışma bilgi yönetimi ve bilgi paylaşımı gibi pek çok konuda karşımıza çıkan “örtük bilgi” kavramına odaklanmaktadır. Araştırmanın temel amacı, son on yılda ulusal yazında konu başlığında ya da anahtar kelimeler içinde “örtük bilgi” ya da “örtülü bilgi” geçen çalışmaların yapısının ortaya çıkarılmasıdır. Bibliyometrik bir araştırma olarak tasarlanan bu çalışmada, yönetim ve organizasyon disiplini çerçevesindeki çalışmaların anahtar sözcüklerinin ağ yapısını görselleştirmek amacıyla sosyal ağ analizinden yararlanılmıştır. Bibliyometrik analiz, 2015-2024 yayınlanan Ulakbim TR-Dizin veritabanından makaleler, Yükseköğretim Kurumunun “Ulusal Tez Merkezi”nden tezler ve Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresinde sunulup kongre bildiriler kitabında tam metin olarak yayımlanmış bildiriler kullanılarak yürütülmüştür. Bu kapsamda; 3 bildiri, 11 tez ve 24 makaleye ulaşılmıştır. Araştırma, ağ yapısı içerisinde “örtük bilgi” kavramının bağlantılı olduğu diğer kavramları ortaya koymaya yöneliktir. Bu çalışma ile, gelecekteki örtük bilgi çalışmalarının odak noktasını oluşturacak araştırma sorularına yol göstermek hedeflenmektedir.

LİTERATÜR TARAMASI

Örtük Bilgi

Bilgi edinmek ve yönetebilmek günümüzde organizasyonlar için hayati öneme sahiptir. İnsanlık tarihinin her döneminde bilgi ve bilgiden etkili bir şekilde yararlanma arayışı sebebiyle, bilginin çok boyutlu ve karmaşık yapısının ayrıntılı incelenmesi pek çok araştırmanın konusunu oluşturmuştur. Günümüz işletmelerinin hızla değişen koşullara karşı en önemli kaynaklarından biri olan bilginin iş hayatında yönetiminin uzun dönemde kalıcılığı bulunan bir perspektife sahip bir yönetim felsefesi olduğu gün geçtikçe kabul görmektedir (Edwards ve diğerleri, 2009:114-115).

Alanyazında zengin çeşitli tanımları görülen bilgi, en basit tanımıyla Nonaka (1994:14) tarafından; " ispatlanmış, denenmiş doğru bir inanış ya da düşünce" olarak ifade edilmiştir. Bu tanım doğrultusunda doğruluk, bilginin zorunlu ancak aynı zamanda soyut statik ve beşerî olmayan yönünü oluştururken, denenebilir ya da ispatlanabilir olma ise bilginin dinamik ve beşerî olan boyutunu vurgulamaktadır (Nonaka, 1994:15). Felsefede bilgi bilen ve bilinen olmak üzere iki ana unsura ayrılır ve bu iki unsur arasında bir bağ olduğu

kabul edilir. İnsan özne olarak bilendir ve bilmek isteyen bir varlıktır (Yazıcıoğlu ve Borat, 2016:4). Aynı zamanda insan elde etmede aktif olmakla birlikte kendi kendisini de bilgiye konu yapabilir. Nesne öznenin bilimi etkinliğinde kendisine yöneldiği edilgen durumdaki varlıktır, buna göre bilgi özne ile nesnel arasında kurulan bağdan oluşur (Stroud, 2024:19). Bilginin ortaya çıkabilmesi için insanın bilgi konusuna yönelmesi gerekir, yönelme olmadan bilginin ortaya çıkması mümkün değildir. İnsan kararlı bir biçimde belirli bir nesneye yönelince ondan bazı izlenimler edinir ve bu izlenimler zihinsel faaliyetle işleme tabi tutulur ve soyutlanarak kavramlara ulaşılır. Kavramlar arasında ilişki kurarak yargılar oluşturulur ve bir yargıdan başka bir yargıya geçirip çıkarımlar yapılarak bilgi elde edilmiş olur (Yazıcıoğlu ve Borat, 2016:5).

Bilgi farklı şekillerde kategorilere ayrılıp tanımlanabilmektedir. Bu kategorilerden biri de örtük bilgi ve açık bilgi olarak iki ana tipe ayrılmasıdır. Açık bilgi; kelimeler sayılar ve benzeri şekilde ifade edilmiş bilgidir. Açık bilgiye örnek olarak formlar, kitapçıklar, ses ve görüntü kayıtları, bilgisayar programları verilebilir. Örtük bilgi⁵ ise bireylerin anlayış sezi ve düşünceleri olarak ifade edilebilir. Bu bilginin ifade edilmesi ve yazılı hale getirilmesi dolayısıyla da paylaşılması oldukça güçtür. Örtük bilginin yazılı ya da kayıtlı hale getirilerek açık bilgi haline getirilmesi ya da açık bilginin öğrenilerek bireye özgü örtük bir hale çevrilmesi mümkündür fakat örtük bilgilerin yazılı hale getirilmesi genellikle oldukça zor ve zaman gerektiren bir süreçtir (Gülseçen, 2012:23).

İlk olarak Micheal Polanyi (Polanyi, 1962:601) tarafından önerilen örtük bilgi kavramı, yönetim alanında etkili bir kavram olduğunu kanıtlamıştır. Örtük bilgi, "sezgisel, ifade edilmemiş, sözlü olmayan veya hatta bazen sözlü olarak ifade edilemeyen bilgi" olarak tanımlanır (Hau ve Evangelista, 2007: 1154) ve büyük ölçüde bir bireyin kendi deneyimlerine ve düşüncelerine dayanır, bu da ifade edilmesini ve kodlanmasını daha karmaşık hale getirir.

5 Ulusal yazında hem "örtük bilgi" hem de "örtülü bilgi" ifadesine rastlanılmakta olup, yapılan değerlendirmede uluslararası yazındaki "tacit knowledge" ifadesine karşılık olarak iki ifadenin de kullanılmış olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın devamında "örtük bilgi" ifadesi kullanılacaktır.

Nonaka (1994:16) bilgiyi açık ve örtük olarak sınıflandırarak, örtük bilginin son derece bağlamsal olduğunu ve buna bağlı kişisel bir niteliğe sahip olduğunu, dolayısıyla biçimlendirilmesini son derece zorlaştırdığını belirtir. Açık bilgi belgelere ve evrensel olarak kabul edilebilirliğe dayanırken, örtük bilgi daha çok deneyimden kaynaklanan ve doğası gereği daha az belgelenen bilgi türüdür. Yorumlanması ve aktarılması zor olmasına rağmen, örtük bilgi tüm kurumsal bilginin kökeni olarak kabul edilir (Ganguly ve diğerleri, 2019:1105).

Bibliyometrik Analiz

Kelime olarak "biblio" (kitap) ve "metrik" (ölçüm) terimlerinden türetilmiş olan Bibliyometrik Analiz; alanyazındaki kitapların, makalelerin, atıfların ve diğer akademik üretimlerin sayısal analizini içerir. Bu yöntem, sosyal bilimler, sağlık bilimleri, mühendislik ve doğa bilimleri gibi pek çok alanda yaygın olarak uygulanmaktadır. İngiliz kütüphaneci E. Wyndham Hulme tarafından 1922'de "istatistiksel bibliyografya" olarak etiketlenen "Bibliyometri", bir asırdan fazla süredir tanımlayıcı ve değerlendirici bir bilim olarak kullanılmaktadır. "Bibliyometri" terimi 1969'da Alan Pritchard tarafından türetilmiştir (Jayroe ve diğerleri, 2008:2).

Araştırmacıların, çeşitli nedenlerle bibliyometrik araştırmalara yöneldiği bilinmektedir. Herhangi bir konudaki en verimli araştırmacıların belirlenmesi, diğer yandan da bu kişiler arasındaki etkileşimin boyutlarının gözler önüne serilebilmesi ve çeşitli konularda ülkeler, kurumlar ya da ekoller arasında karşılaştırmalar yapılmasına da olanak sağlayabilmesi başlıca nedenlere örnek gösterilebilir (Al, 2008:19).

Bibliyometrik analiz yapmak için çeşitli veri kaynakları ve araçlar kullanılmaktadır: **Web of Science (WoS)**: Farklı akademik disiplinler için kapsamlı atıf verileri sunan bir veritabanıdır. WoS, araştırmacılara, belirli bir alan hakkında ayrıntılı atıf analizleri yapma imkânı sunar. **Scopus**: Dünyanın en büyük alıntı veritabanlarından biridir. Scopus, yayınlar ve atıflar hakkında kapsamlı bilgiler sağlar ve çeşitli metrikler kullanarak analiz yapmayı mümkün kılar. **VOSviewer**: Co-Atıf ve Co-Yazarlık ağı oluşturmak için kullanılan bir yazılımdır. Akademik ağlar arasındaki ilişkileri görselleştirmek için etkili bir araçtır. **Google Scholar**: Serbest erişim sağlanan akademik bir kaynaktır. Google

Scholar, araştırmacılara atıflar, yazar bilgileri ve yayın sayıları gibi temel bibliyometrik verileri sağlar (Panaretos ve Malesios, 2009:4; Aydınlioğlu ve diğerleri, 2023:238).

Bibliyometrik analizlerde genellikle dört ana yöntem kullanılır:

1. **Atıf Analizi:** Belirli bir makalenin, yazarın veya derginin aldığı atıfların sayısı ve hangi çalışmalardan alındığı incelenir. Atıf sayısı, bilimsel etkiyi ölçmek için yaygın olarak kullanılır (Donthu ve diğerleri, 2021:286; Passas, 2024:1014).
2. **Yayın Sayısı ve Yayın Trendleri:** Belirli bir dönemde yayımlanan makalelerin sayısı, belirli bir alandaki akademik retimnin büyüklüğünü gösterir. Bu analiz, hangi konuların popüler olduğunu ve araştırma yoğunluğunun nasıl değiştiğini anlamaya yardımcı olabilir (Verbeek ve diğerleri, 2002:196).
3. **Ağırlıklı İndeksleme:** Yayınların dergilere, konferanslara ve diğer akademik platformlara göre dağılımı incelenir. Hangi dergilerin veya yayınevlerinin belirli bir alanın gelişiminde daha etkili olduğu belirlenebilir.
4. **Co-Atıf ve Co-Yazarlık Ağı:** Yazarların birlikte yazdığı makaleler veya atıf yapılan kaynaklar arasındaki ilişkiler araştırılır. Bu, araştırmacı ağlarını ve iş birliği biçimlerini incelemek için önemli bir tekniktir (Aydınlioğlu ve diğerleri, 2023:246; Passas, 2024:1015).

Bibliyometrik analiz, kayıtlı bilgi ve iletişimlerle ilişkili olarak verinin örüntülerini ve yapılarını ortaya çıkararak bilgi olgusunu anlamaya katkıda bulunur (Jayroe ve diğerleri, 2008:6). Bu analiz yöntemi ile, herhangi bir akademik alanda yayınlanmış çalışmalar farklı bibliyometrik özellikler (konu, yıl, kullanılan anahtar sözcükler, kaynaklar, yazar sayısı, atıflar, ortak atıflar vb.) kapsamında değerlendirilerek, bilimsel analize uygun bazı bulgular elde edilmektedir. Bahsedilen bulgular; farklı alan, konu, kurum veya ülkeler arasında karşılaştırmada, alanyazına katkı sağlama düzeyine göre verimli yazarların tespit edilmesinde ve bir derginin nicel olarak analizinde kullanılabilir (Garfield,1972'den aktaran Temelli ve Karcıoğlu, 2018:251).

Sosyal Ağ Analizi

Ağ kavramı en basit ifadeyle canlı veya cansız bazı birimler ve bu birimler arasındaki bağlantılar olarak tanımlanır. Sosyal yapılar (ağlar); kendisini oluşturan unsurlar arasındaki siyasal, kurumsal, ailevi, resmi, gayri resmi, coğrafi ya da herhangi başka bir şekilde ilişkiler sonucu var olan yapılar olarak tanımlanabilir. Sosyal ağ analizi de bu sosyal varlıkların arasındaki bağın incelenmesi ve bu bağın anlamlandırılması olarak da ifade edilebilir. Sosyal ağ analizi bu sosyal yapı içindeki kurumlar, kişiler, gruplar ya da birbiriyle ilişki içinde olan her türden yapıyı analiz etmek ve bir birey veya bir gruba ilişkin çıkarımlar yaparak bilgi üretmek amacıyla kullanılmaktadır (Demir ve diğerleri, 2011:80). Sosyal ağ araştırmalarında çeşitli veri toplama araçları bulunmaktadır. Web tabanına dayalı veri toplama, anket ve arşiv çalışmaları bu araçlara örnek gösterilebilir. Alanyazın çalışmalarına yönelik bibliyometrik sosyal ağ analizlerinde de web tabanına dayalı veriler ve arşiv araştırmaları ile veriler kullanılmaktadır.

Bibliyometrik analiz, farklı araştırma bileşenleri (örneğin, yazarlar, ülkeler, kurumlar, konular) arasındaki sosyal ve yapısal ilişkileri analiz ederek bir alanın bibliyometrik ve zihinsel yapısını özetler (Donthu ve diğerleri, 2021:287). Bibliyometrik analizlerde sıklıkla kullanılan bir yöntem de sosyal ağ analizidir. Özellikle bilgisayar programı teknolojilerin gelişmesi ve bu teknolojilere erişimin kolay ulaşılabilirliği sosyal ağ analizini (SAA) kolaylaştırmış ve daha yaygın olarak kullanılmasını sağlamıştır. Bibliyometrik ağlar, diğer sosyal ağlarda olduğu gibi düğümler (*node*) ve bu düğümler arasındaki çeşitli ilişkileri gösteren bağlardan (*edge*) oluşur (Van Eck ve Waltman, 2014 den aktaran Aydınlioğlu ve diğerleri, 2023:245). Bibliyometrik ağlarda araştırmacılar, kurumlar, anahtar kelimeler, dokümanlar ya da akademik dergiler düğümleri temsil ederken, yayınlar düğümler arasındaki bağlardır (Wasserman ve Faust, 1994:336).

Sosyal ağ analizi; bazı yönleriyle klasik araştırma yaklaşımlarından keskin bir şekilde ayrılmaktadır. Geleneksel istatistiksel tekniklerin birçoğu bağımsızlık varsayımına dayanmaktadır. Bu nedenle iki grubun ortalamalarının karşılaştırılması gibi geleneksel yöntemler karşılıklı bağımlı veriler üzerinde

uygulanamaz. Sosyal ağ analizi bu problemle baş edebilmek için karşılıklı bağımlılık ölçüleri sağlayan merkezilik ve yoğunluk gibi bir dizi sosyal ağ analizine özel istatistikler geliştirmiştir (Güzeller ve diğerleri, 2016:7).

Sosyal Ağ Analizinin Temel Kavramları

1. **Düğüm ve Bağlantılar:** Sosyal ağlardaki temel birimler; düğümler ve bağlantılardır. Bağlantılar, bireyler arasındaki iletişim veya etkileşimleri ifade eder. Düğümler arasındaki bağlantıların gücü ve yönü, ağın yapısını ve işleyişini belirler (Codal ve Coşkun, 2016:146).
2. **Ağ Yoğunluğu:** Bir ağdaki bağlantıların sayısı ile ağdaki olası bağlantıların sayısı arasındaki oranı ifade eder. Yoğun ağlar, bireyler arasında güçlü etkileşimlerin ve bağlantıların olduğunu gösterirken, seyrek ağlar daha az etkileşimli yapıları ifade eder (Gürsakar, 2018:33).
3. **Merkezilik:** Merkezilik, bir düğümün ağdaki diğer düğümlerle olan ilişkilerini ifade eder. Merkezilik türleri, derece merkeziliği (bağlantı sayısı), yakınlık merkeziliği (diğer düğümlere olan uzaklık) ve betweenness merkeziliği (ağda aracılık yapma durumu) gibi ölçütlere dayanır (Gürsakar, 2018:94-95).
4. **Topluluklar (Community Detection):** Sosyal ağlarda benzer özelliklere sahip bireylerin bir arada bulunduğu alt ağlar topluluklar olarak adlandırılır. Bu topluluklar, belirli bir konu etrafında kümelenmiş bireyler veya gruplar olabilir (Gürsakar, 2018:89).
5. **Görselleştirme:** Sosyal ağlar genellikle görsel araçlarla temsil edilir. Ağ görselleştirmesi, düğümleri ve bağlantıları görsel olarak anlamayı kolaylaştırır ve ağ yapılarının anlaşılmasını sağlar.

Sosyal Ağ Analizinde Kullanılan Yöntemler

1. Tanımlayıcı Analiz: Bu yöntem, sosyal ağın temel yapısını ve yapısal özelliklerini tanımlar. Bağlantıların sayısı, ağ yoğunluğu, merkezilik ölçütleri gibi temel metrikler kullanılır.

2. Ağ Görselleştirme: Sosyal ağları görsel olarak temsil etmek için çeşitli yazılımlar kullanılabilir. NetworkX, Gephi ve Pajek gibi araçlar, ağ yapısını

görselleştirmek için popüler araçlardır. Görselleştirme, ağdaki temel yapıları ve ilişkileri daha anlaşılır kılar (Gençer, 2022:44-45).

3. Topluluk Algılama: Ağlarda belirli grupların ortaya çıkmasını inceleyen bu yöntem, benzer özelliklere sahip bireylerin birbirleriyle daha fazla bağlantıya sahip olduğunu varsayar. Louvain yöntemi gibi algoritmalar, topluluk algılamada yaygın olarak kullanılır (Karataş ve Şahin, 2018:3-4).

4. Dinamik Ağ Analizi: Sosyal ağlar zamanla değişebilir, bu nedenle dinamik ağ analizi, ağların zaman içindeki evrimini incelemeyi amaçlar. Bu analiz, ağdaki düğüm sayısının artması, yeni bağlantıların eklenmesi veya mevcut bağlantıların kaybolması gibi değişiklikleri içerir (Codal ve Coşkun, 2015:3-4).

Su ve diğerleri (2020:425-426) çalışmalarında 2004 yılından itibaren yönetim alanında sosyal ağ analizinin geniş kapsamda kullanılmaya başlandığını ortaya koymuşlardır. Sosyal ağ analizi ile ilgili tartışma konuları insan kaynakları ve strateji yönetimine odaklanmıştır. Genel olarak, sosyal bilimler üzerine yapılan çalışmalarda sosyal ağ analizlerinde istikrarlı bir büyüme gözlenmekte ve çeşitli disiplinlerarası konularda kademeli ve yaygın olarak kullanılmaktadır. Pazarlama, sağlık, politika, sosyoloji, organizasyonel yapı bu disiplin ve alanlara örnek gösterilebilir. Gelecekte, sosyal ağ analizinin yapay zekâ, büyük veri ve makine öğrenimi gibi yeni teknolojilerle entegrasyonu ile daha karmaşık ve dinamik ağ yapılarının incelenmesinin mümkün olacağı beklenmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada, son on yılda ulusal yazında konu başlığında ya da anahtar kelimeler içinde “örtük bilgi” ya da “örtülü bilgi” geçen çalışmalar incelenerek bibliyometrik analiz yapılmış ve yönetim ve organizasyon disiplini çerçevesindeki çalışmaların anahtar sözcüklerinin ağ yapısını görselleştirmek amacıyla sosyal ağ analizi kullanılmıştır.

Çalışmanın ilk aşamasında, Ulakbim TR-Dizin veri tabanı kullanılarak makale başlığında ya da anahtar kelimeler içinde “örtük bilgi” ifadesi yer alan 2015-2024 yılları arasında yayımlanan makalelere erişilmiştir. Araştırmada örtük

bilgi kavramına odaklanan makalelerin yayım yılları, yayım yapılan disiplinler, makalelerin yazarlarının üyesi oldukları kurumlar ve yayım yapılan dergiler belirlenerek yazın genel bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Sonrasında ise Yükseköğretim Kurumunun “Ulusal Tez Merkezi”nden, 2015-2024 yılları arasında, aynı kriterlerle yapılan sorgulama sonucunda yayımlanan tezlere ulaşılmış ve tezler yayım yılları, tez sahibinin çalıştığı kurum, çalışılan disiplinler ve tez türü (yüksek lisans, doktora) açısından genel bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

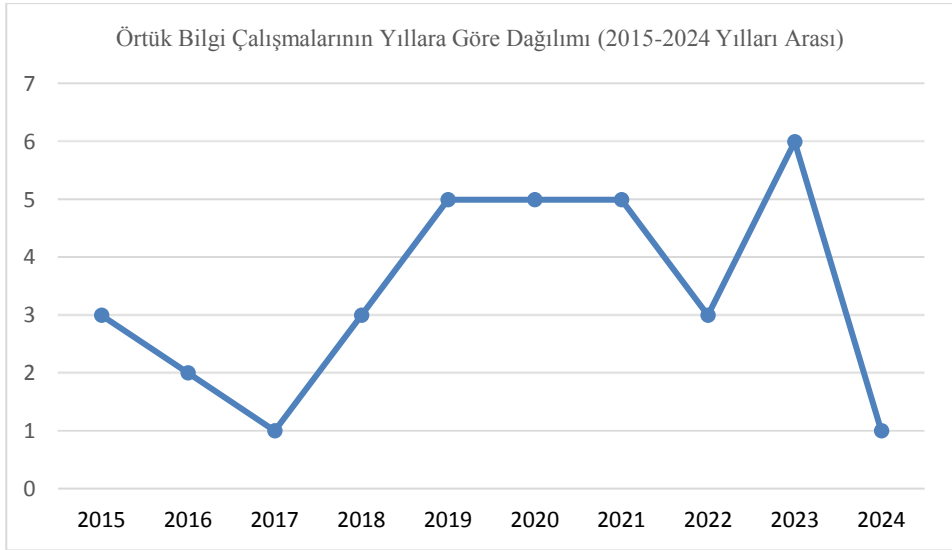
Çalışmanın ikinci aşamasında ise, örtük bilgi kavramının Yönetim ve Organizasyon alanındaki yerine odaklanılmıştır. Çalışmanın bu noktasında Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresinde sunulup kongre bildiriler kitabında tam metin olarak yayımlanmış bildiriler de araştırmaya dahil edilmiştir. Elde edilen veri neticesinde önce çalışmalar bibliyometrik analize tabi tutulmuş, sonrasında ise çalışmaların anahtar kelimelerinin ağ yapısı Node XL programı aracılığıyla çıkarılarak örtük bilgi kavramının alandaki yeri ortaya konmaya çalışılmıştır.

BULGULAR

Araştırmada, veri tabanları aracılığıyla, konu başlığının içinde “örtük bilgi” ya da “örtülü bilgi” kavramının yer aldığı 2015-2024 yılları arasındaki 10 yıllık süreçte yayımlanan toplam 11 tez ve 24 makaleye ulaşılmıştır.

Örtük bilgi kavramı ulusal yazında işletme (13), eğitim bilimleri (5), bilgisayar bilimleri/bilişim (5), ekonomi (4), kütüphane ve bilgi çalışmaları/doküman ve bilgi yönetimi (3), kamu yönetimi (1), coğrafya (1), endüstriyel tasarım (1) ve müzik (1) gibi birçok alanda kendine yer bulmuştur. Çalışmalar ağırlıklı olarak işletme alanında olsa da farklı disiplin çatısı altında yürütülen çalışmalara da rastlamak mümkündür.

Çalışmalar yayım yılları bakımından incelendiğinde çalışmaların 2019 yılından sonra artış gösterdiği gözlemlenmektedir. Anılan süreç içinde en çok yayının 6 yayın ile 2023 yılında yapıldığı, en az yayının ise birer yayın ile 2017 ve 2024 yılları olduğu görülmüştür.

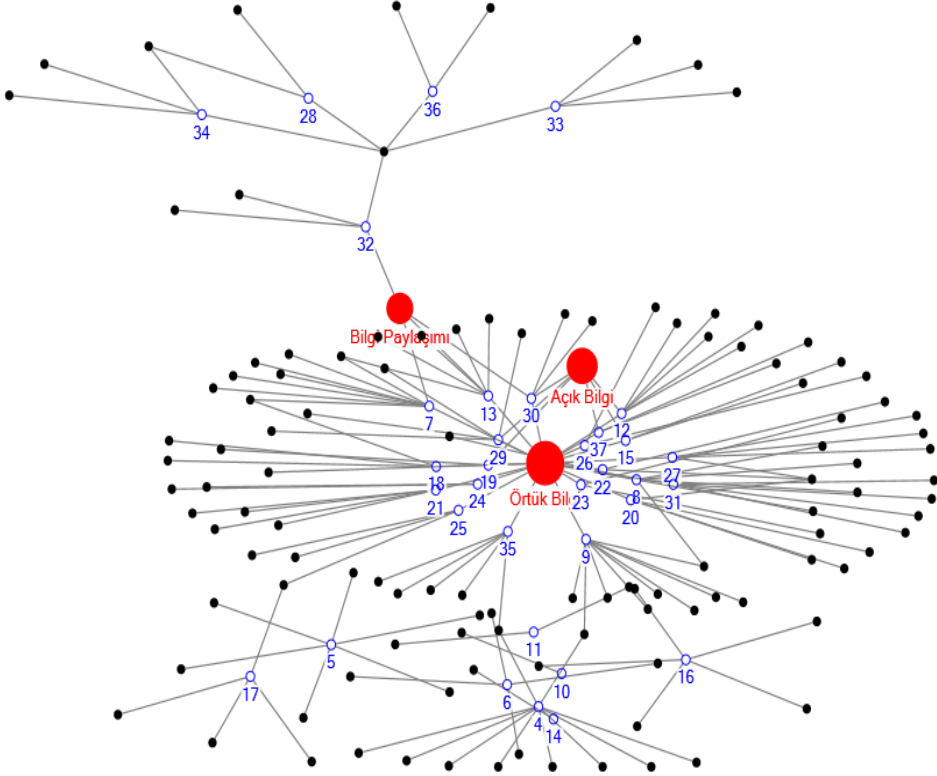

Şekil 1. Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Çalışmaların yazarlarının üyesi oldukları kurumlar bazında değerlendirme yapıldığında 27'si üniversite olmak üzere 31 farklı kuruma rastlanılmıştır. En çok katkıyı veren kurumların ise Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi (5), Boğaziçi Üniversitesi (3) ve Atatürk Üniversitesi (3) olduğu görülmüştür. Bununla birlikte Artvin Çoruh Üniversitesi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Munzur Üniversitesi ve Okan Üniversitesinden de ikişer yayımla alana katkı sunduğu görülmüştür. Makalelerin yayımlandığı dergiler bağlamında bakıldığında ise yayım yerlerinin homojen bir şekilde yayıldığı görülmüş olup anlamlı bir veriye ulaşılamamıştır.

Bu çalışmada ayrıca, örtük bilgi çalışmalarının genel odağını belirlemek amacıyla anahtar kelimelerin ağ haritası çıkarılmıştır. Çalışmaların anahtar kelimeleri incelendiğinde toplam 120 anahtar kelimenin toplam 161 kez kullanıldığı görülmüştür. Farklı şekilde kullanılan eş anlamlı kelimeler, örneğin örtük bilgi/ örtülü bilgi ya da açık bilgi/belirtik bilgi gibi, birleştirilerek tek bir ifade olarak kabul edilmiştir. Anahtar kelimeler analiz edildiğinde 21 farklı

çalışmada “örtük bilgi”, 6 farklı çalışmada “açık bilgi”, 5 farklı çalışmada “örtük bilgi paylaşımı”, 4 farklı çalışmada da “bilgi paylaşımı” anahtar kelimelerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Anahtar kelimeler aracılığıyla çalışmaların birbirleriyle ilişkisini anlayabilmek ve ağ yapısını ortaya koymak amacıyla NodeXL programı yardımıyla anahtar kelimelerin ağ yapısı görselleştirilmiştir.

Şekil 2. Anahtar Kelimelerin Çalışmalara Göre Ağ Yapısı

Örtük bilgi çalışmalarının İşletme/Yönetim ve Organizasyon disiplini çatısı altındaki durumunu gözlemlemek amacıyla söz konusu alanda yapılan çalışmalara odaklanılarak araştırma bu yönde derinleştirilmiştir. Araştırmanın ilk bulgularından farklı olarak Yönetim ve Organizasyon disiplini altında

gerçekleştirilen en saygın kongre olan Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongrelerinin bildirimleri de bu çalışmaya dahil edilmiştir. 2015 yılından bu yana gerçekleştirilen kongrelerin bildirim kitaplarına tek tek ulaşılarak örtük bilgi ile ilgili gerçekleştirilen bildirimlerin izi sürülmüş, 3 adet bildirim tam metnine ulaşılmıştır. Bu 3 bildiri de bu çalışmanın ikinci adımında gerçekleştirilecek analizlere dahil edilmiş; toplamda 16 adet çalışmaya ulaşılmıştır.

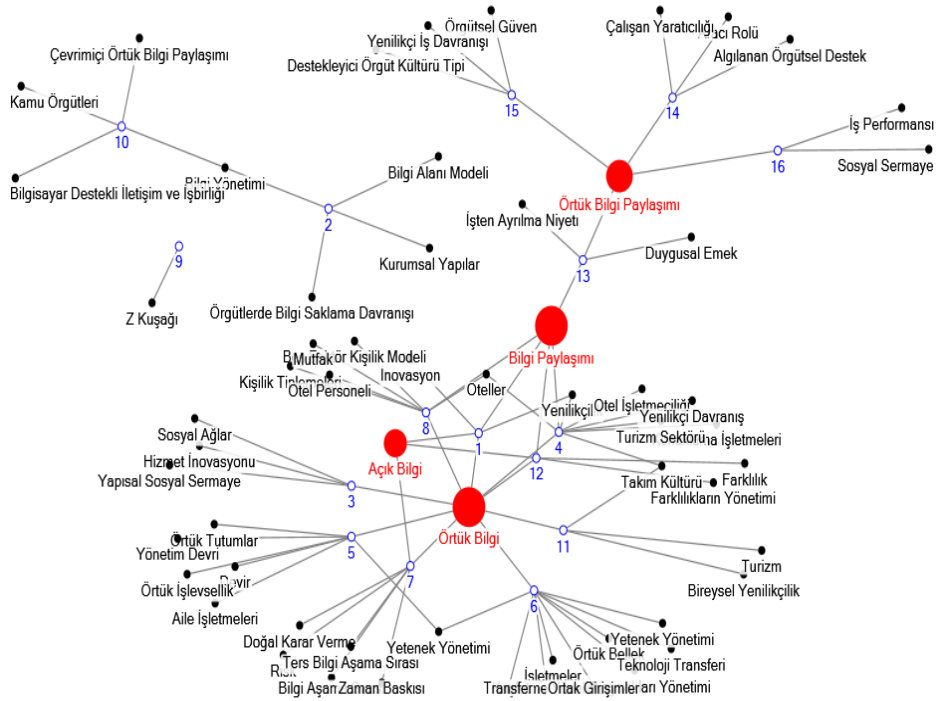
Yönetim ve organizasyon disiplini çatısı altında gerçekleştirilen örtük bilgi çalışmalarının anahtar kelimeleri incelendiğinde 61 farklı anahtar kelimenin toplam 83 kez kullanıldığı görülmüştür. Kullanılan bu anahtar kelimeler ve kullanım sıklıklarına tabloda yer verilmektedir.

Örtük Bilgi	9	Transfer	1
Bilgi Paylaşımı	5	Yetenek	1
Örtük Bilgi Paylaşımı	4	Bilgi Aşama Sırası	1
Açık Bilgi	3	Doğal Karar Verme	1
Yenilikçilik	2	Risk	1
Bilgi Yönetimi	2	Ters Bilgi Aşama Sırası	1
Oteller	2	Zaman Baskısı	1
Takım Kültürü	2	Beş Faktör Kişilik Modeli	1
Yetenek Yönetimi	2	Kişilik Tiplenmeleri	1
İnovasyon	1	Mutfak	1
Bilgi Alanı Modeli	1	Otel Personeli	1
Kurumsal Yapılar	1	Z Kuşağı	1
Örgütlerde Bilgi Saklama Davranışı	1	Bilgisayar Destekli İletişim Ve İşbirliği	1
Hizmet İnovasyonu	1	Çevrimiçi Örtük Bilgi Paylaşımı	1
Sosyal Ağlar	1	Kamu Örgütleri	1
Yapısal Sosyal Sermaye	1	Bireysel Yenilikçilik	1
Konaklama İşletmeleri	1	Turizm	1
Otel İşletmeciliği	1	Farklılık	1
Turizm Sektörü	1	Farklılıkların Yönetimi	1
Yenilikçi Davranış	1	Duygusal Emek	1
Aile İşletmeleri	1	İşten Ayrılma Niyeti	1
Devir	1	Algılanan Örgütsel Destek	1
Örtük İşlevsellik	1	Aracı Rolü	1
Örtük Tutumlar	1	Çalışan Yaratıcılığı	1

Yönetim Devri	1	Yapısal Eşitlik Modeli	1
İnsan Kaynakları Yönetimi	1	Destekleyici Örgüt Kültürü Tipi	1
İşletmeler	1	Örgütsel Güven	1
Keşfetme Yönelimi	1	Yenilikçi İş Davranışı	1
Ortak Girişimler	1	İş Performansı	1
Örtük Bellek	1	Sosyal Sermaye	1
Teknoloji Transferi	1		

Tablo 1. Yönetim ve Organizasyon Çalışmalarının Anahtar Kelimelerinin Kullanım Sayıları

Yönetim ve organizasyon alanında yapılan çalışmaların genel dağılımını görmek amacıyla anahtar kelimelerin ağ yapısı şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3. Yönetim ve Organizasyon Çalışmalarının Anahtar Kelimelerinin Ağ Yapısı

Yönetim ve organizasyon alanındaki çalışmaların anahtar kelimelerin ağ yapısı incelendiğinde çalışmaların genel olarak açık bilgi ve bilgi paylaşımı kavramlarının çevresinde yoğunlaştığı görülmektedir.

SONUÇ

Chopra ve Gupta (2020); çalışanların aktif bilgi paylaşımının kriz dönemlerinde daha da kritik önem gösterdiğini, çünkü örtük bilgi paylaşımının sorunları hızlı ve etkili bir şekilde belirlemeye ve çözmeye yardımcı olduğunu vurgulamışlardır. Bu da kuruluşları yenilikçi olmaya yönlendirir. Aynı zamanda, çalışanlar arasında açık bilgi paylaşımını sağlamak ve çalışanların örtük bilgi birikimlerini paylaşmalarına yardımcı olan önemli faktörleri belirlemek için çeşitli stratejiler de oluşturmak gerekir. İşletmeler varlıklarını sürdürmek, rekabet avantajı sağlamak gibi çeşitli amaçlarla bilgiyi elde etmek, depolamak, süreç ve örgütsel yapılarında kullanmak üzere uygulamalar ve stratejiler geliştirmektedirler. Bahsedilen çalışmalarında başarıya ulaşabilmeleri için örtük bilgi olarak tanımladığımız, açık bilgiye kıyasla elde edilmesi, ifade edilmesi ve süreçlerde kullanılması daha zor olan bilgiye ulaşılması büyük önem taşımaktadır. Bu uygulamalarda örtük bilgi paylaşım davranışı, mekanizmaları, açık bilgiye dönüşüm süreçleri gibi pek çok önemli unsurla karşılaşmaktayız. İşletmelerin bireylerin zihinlerinde deneyim, gözlem, duyularla algılama gibi çeşitli yollarla oluşmuş örtük bilgileri süreçlerine dahil etme uygulamaları, başarılı bir bilgi yönetim sistemi için giderek önem kazanmaktadır. Dolayısıyla bu kavramı etkileyen ve birlikte incelendiği kavramlar da incelenmelidir. Örtük bilgi paylaşım mekanizmaları ve sonuçları açısından daha kapsamlı, yönetim organizasyon alanındaki diğer kavramlarla bağlantılarını ortaya koyan araştırmaların incelenmesi gerekir. Bibliyometrik analiz, akademik alanyazını anlamada ve yönlendirmede önemli bir araçtır. Yayın sayıları, atıflar, dergiler arası etkileşimler ve araştırmacı işbirlikleri hakkında sağladığı niceliksel bilgiler, bilimsel dünyada daha derinlemesine analizler yapmayı mümkün kılar.

Bu çalışmada; örtük bilgi kavramının sosyal ağ analizi ile bibliyometrik incelemesinin, gelecekteki araştırmalara yol göstermek amacıyla, anahtar sözcüklerden yola çıkarak somutlaştırılmasına odaklanılmıştır. Araştırmada; örtük bilgi kavramının 2015-2024 yılları arası yönetim organizasyon alanında

Türkiye’de yapılmış bilimsel çalışmalarda hangi kavramlarla birlikte ele alındığı, bu kavramlarla ilişki yoğunlukları ve yapısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu yapının anlaşılması örtük bilgi kavramının yönetim süreçlerindeki etki alanlarının ve mekanizmasının belirlenmesi açısından önemlidir. Örtük bilgi kavramının çoğunlukla; açık bilgi, bilgi paylaşımı ve örtük bilgi paylaşımı kavramlarıyla etkileşim içinde olduğu gözlenmiştir. Yenilikçilik, takım kültürü ve yetenek yönetimi de bahsedilen kavramları takip etmektedirler. Çalışmanın örtük bilgi kavramının hangi değişkenlerle birlikte ele alındığı ya da ilişkilendirildiği bilgisini sağlaması nedeniyle, örtük bilgi çalışmak isteyen araştırmacılara yol göstermesi beklenmektedir. Bu yönüyle çalışmamızın takip edecek araştırmalar için özgün araştırma soruları ve yeni görüşler oluşturulabilmesi açısından alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Elde edilen sonuçlar ve alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde, örtük bilgi konusunun bilgi yönetimi içinde teorik ve uygulamaya dayalı çalışmalarla, sektörler bazında ele alınıp karşılaştırmalar yapılması gerektiğini söyleyebiliriz. Bundan sonraki çalışmaların bağ yapıları üzerine odaklanması, sosyal ağ analizinin derece, arasındalık ve yakınlık merkezilik analizleriyle birlikte gerçekleştirilmesi; örtük bilgiyi etkileyen unsurların, dinamiklerinin, olumlu etkilerinin ve sonuçlarının daha iyi anlaşılabilmesi açısından önem taşımaktadır. Araştırma kapsamına ulusal yayınların dahil edilmiş olması araştırmanın kısıtlıdır. Bu nedenle sonuçların genelleştirilmesi ve kavramlar arasındaki ilişkini ortaya konmasında ileride gerçekleştirilecek araştırmalarda, yurtdışındaki çalışmaların da incelenmesi ve karşılaştırılması önemli ipuçlarına ulaşmamızı sağlayacaktır. Gelişmiş sosyal ağ analizi teknikleri kullanılarak örtük bilgi kavramının, yayın sayısı ve yayın eğilimleri, ortak atıf ve ortak yayın kriterleri ile birlikte incelenerek ayrıntılı analizi gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Al, U. (2008). Türkiye'nin bilimsel yayın politikası: Atıf dizinlerine dayalı bibliyometrik bir yaklaşım. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Aydinoğlu, A. U., İlhan, A., & Özer, Ö. K. (2023). Bir sosyal bilimler araştırma yöntemi olarak bibliyometri: akademik girişimcilik örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (55), 235-258.
- Chopra, M. and Gupta, V. (2020). "Linking knowledge management practices to organizational performance using the balanced scorecard approach", *Kybernetes*, Vol. 49 No. 1, pp. 88-115
- Codal, K. S., & Coşkun, E. (2015). Sosyal ağ analizi üzerine odaklanan teorik yapıların karşılaştırılması. *İşletme Bilimi Dergisi*, 3(2), 1-17.
- Codal, K. S., & Coşkun, E. (2016). Sosyal Ağ Türlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bir Ağ Analizi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 143-158.
- Demir, H., Taktak, F., & Aladoğan, K. (2011). TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Hakemli Dergisi Örneğinde Sosyal Ağ Analizi SNA. *Jeodezi ve Jeoinformasyon Dergisi*, (104.1), 80-84.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of business research*, 133, 285-296.
- Edwards, J. S., Ababneh, B., Hall, M., & Shaw, D. (2009). Knowledge management: a review of the field and of OR's contribution. *Journal of the Operational Research Society*, 60, S114-S125.
- Ganguly, A., Talukdar, A., & Chatterjee, D. (2019). Evaluating the role of social capital, tacit knowledge sharing, knowledge quality and reciprocity in determining innovation capability of an organization. *Journal of knowledge management*, 23(6), 1105-1135.
- Gençer, M. (2022). Uygulamalı Sosyal Ağ Analizi. *İzmir Ekonomi Üniversitesi Yayınları*.
- Gülseçen, S. (2012). Bilgi ve bilginin yönetimi. *Knowledge Management*. Papatya Yayıncılık
- Gürsaka1,N (2018). Sosyal Ağ Analizi. *T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3388*.

- Güzeller, C. O., Eser, M. T., & Aksu, G. (2016). UCINET ile sosyal ağ analizi. *Ankara, Maya Akademi*.
- Hau, L.N. and Evangelista, F. (2007), "Acquiring tacit and explicit marketing knowledge from foreign partners in IJVs", *Journal of Business Research*, Vol. 60 No. 11, pp. 1152-1165.
- İbicioğlu, H. (2006). *İşletmelerde Örtülü Bilgi ve Önemi*. Ekin Yayınları.
- Jayroe, T., Assefa, D. S. G., & Scienza, I. (2008). Bibliometrics for dummies. *University Of Denver*.
- Karataş, A., & Şahin, S. (2018). A comparative study of modularity-based community detection methods for online social networks. *CEUR Workshop Proceedings*.
- Nonaka, I. (1994). A dynamic theory of organizational knowledge creation. *Organization science*, 5(1), 14-37
- Panaretos, J., & Malesios, C. (2009). Assessing scientific research performance and impact with single indices. *Scientometrics*, 81, 635-670.
- Passas, I. (2024). Bibliometric analysis: the main steps. *Encyclopedia*, 4(2).
- Polanyi, M. (1962), "Tacit knowing: it's bearing on some problems of philosophy", *Reviews of Modern Physics*, Vol. 34 No. 4, p. 601.
- Stroud, B. (2024). The Possibility of Perceptual Knowledge. *Perceptual Knowledge and Self-Awareness*, 18.
- Su, Y. S., Lin, C. L., Chen, S. Y., & Lai, C. F. (2020). Bibliometric study of social network analysis literature. *Library Hi Tech*, 38(2), 420-433.
- Temelli, Ö. Ü. F., & Karcıoğlu, R. (2018). Muhasebe ve vergi uygulamaları dergisinde yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi: 2010-2017 dönemi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi (MUVU)/Journal of Accounting & Taxation Studies (JATS)*, 11(2).
- Thomas, A., & Gupta, V. (2022). Tacit knowledge in organizations: bibliometrics and a framework-based systematic review of antecedents, outcomes,

theories, methods and future directions. *Journal of Knowledge Management*, 26(4), 1014-1041.

Verbeek, A., Debackere, K., Luwel, M., & Zimmermann, E. (2002). Measuring progress and evolution in science and technology–I: The multiple uses of bibliometric indicators. *International Journal of management reviews*, 4(2), 179-211.

Wasserman, S. ve Faust, K. (1994). *Social Network Analysis: Methods and Applications*. Vol. 8. Cambridge:Cambridge University Press.

Yazıcıoğlu, O., & Borat, O. (2016). *Bilgi Yönetimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.